

Arbeids- og inkluderingsdepartementet
Postboks 8019 Dep
0030 Oslo

Dato
08.03.2023

Innspill til statsbudsjettet 2024

Mental Helse er Norges største bruker- og medlemsorganisasjon innen psykisk helse. Med nærmere 10.000 medlemmer fordelt over hele landet bidrar vi til å skape gode møteplasser. Våre 350 brukerrepresentanter bidrar til høy brukermedvirkning i helsetjenestene.

Mental Helse drifter flere kunnskapsbaserte prosjekter som er målrettet for ungdom og som forebygger mot psykiske helseutfordringer og selvmord. Siden 2007 har vi besøkt over 200.000 elever og 12.000 klasserom over hele Norge. Mental Helses landsdekkende svartjenester mottok i fjor over 370.000 henvendelser, igjennom telefon og chat. Tjenestene består av Hjelpetelefonen 116 123, chat /forum / skrivejeneste Sidetmedord.no, Foreldresupport, Studenttelefonen og Arbeidslivstelefonen.

Bakgrunn

De største helseutfordringene blant norske yrkesaktive, både når det gjelder omfang og kostnader i form av redusert helse, sykefravær og uførhet, er lettere psykiske sykdommer som angst og depresjon. Disse psykiske helseproblemer reduserer levetid med opptil 10–20 år og er en enorm kostnadsbelastning for arbeidsgiver og for samfunnet. De har også en betydelig innvirkning på livskvaliteten til den enkelte.

Personer med psykiske helseproblemer utgjør 45 prosent av dem på arbeidsavklaringspenger (AAP) blant den generelle befolkningen. Mental Helse mener det er urovekkende at 70 prosent av unge under 30 år er på AAP som følge av psykiske helseproblemer, og andelen er fortsatt økende. Mental Helse etterlyser derfor konkrete tiltak for å forebygge mot psykiske helseproblemer på arbeidsplasser og i arbeidslivet. Samtidig må det gjøres mer for de som er uføre som følge av psykisk uhelse og det må legges til rette for at man enklere skal kunne vende tilbake i meningsfylt arbeid ved endret sykdomsbilde. Økonomi har en stor innvirkning på vår psykiske helse, og vedvarende trang økonomi kan gjøre en syk. Det samme kan mangel på bolig og gode sosialtjenester.

Mental Helse understreker viktigheten av at alle har tilgang på en inntekt de kan leve av og at livskostnader holdes på et forsvarlig nivå. Siden 2021 har livskostnader innen bolig, mat, elektrisitet og transport blitt skyhøye for de aller fleste. Mange vil få økonomiske og helsemessige problemer dersom ikke disse reduseres til et normalt nivå.

Tilgang på bolig er avgjørende, uansett hvilken situasjon man er i. Derfor er det viktig at det gjøres mer for at folk flest kan skaffe seg egen bolig og at det gjøres mer for de som trenger bistand til bolig. En stabil inntekt, forutsigbar økonomi og trygg bolig er en forutsetning for god psykisk helse.

Kap 601, post 70 - Tilskudd

Side 1 av 2

Arbeidslivstelefonen har siden 2002 vært et lett tilgjengelig kvalitetstilbud for alle som har behov for hjelp til arbeidsrelaterte problemstillinger og gir støtte og råd til bedrifter og arbeidstakere. Viktigheten av tjenesten ble godt synlig under pandemien da rekordmange brukte tjenesten. Med dagens situasjon i markedet er det mange som står i fare for permisjoner og oppsigelser. Mental Helse mottok 2480 henvendelser til Arbeidslivstelefonen i 2022 som er en liten økning fra året før.

Mental Helse foreslår at det bevilges 3 millioner til Arbeidslivstelefonen for å sikre at partene i arbeidslivet har en trygg og nøytral tjeneste som kan bistå med spørsmål om konflikt, mobbing, rettigheter, ytelser.

Kap 2655 - Uførhet

Antall uføretrygdede har økt jevnt de siste årene og stadig oftere har psykiske lidelser blitt mer utbredt som medisinske diagnoser i tilknytning til både sykefravær og uføretrygd. Totalt forventer regjeringen at det vil bli omtrent rundt 4000 flere mottagere av uføretrygd det neste året og stadig flere yngre aldersgrupper befinner seg i denne kategorien. Vi ser at dette henger sammen med psykiske helseutfordringer i samfunnet for øvrig.

Mental Helse er bekymret for den økende utviklingen av psykiske helseproblemer i befolkningen. At stadig flere blir uføre som følge av psykiske helseproblemer gir grunn til bekymring. En av de viktigste virkemidlene for å forhindre at denne utviklingen er å arbeide forebyggende ved å sikre gode og trygge arbeidsplasser, stabil inntekt og gode velferdsordninger. Samtidig er det mange uføre eller pensjonerte som ønsker å være aktive, som frivillige eller medlem av organisasjoner. Mental Helse mener det er uheldig at frivilligheten straffes med lavt fribeløp på 0,4G og ber regjeringen øke fribeløpet til 1G.

Mental Helse forventer at regjeringen ser viktigheten av å satse på forebygging av psykiske helseplager overalt i budsjettet og at det jobbes aktivt mot at flere faller utenfor samfunnet. Psykiske helseplager koster samfunnet mer enn all kreftsykdom til sammen og kan reduseres betraktelig dersom man jobber forebyggende i skole, arbeidsplass og igjennom sosiale tjenester. Fribelet bør økes til 1G.

Ungdomsgaranti og IPS

Regjeringen går inn for å styrke Arbeids- og velferdsetatens kapasitet til å tilby unge en ungdomsgaranti igjennom egen veileder/kontaktperson. Veilederne skal blant annet gi bistand på tvers av ulike myndighetsområder (skole/utdanning, helse og NAV). For at dette skal være mulig må den enkelte NAV-veileder ha tilstrekkelig kompetanse og det er nødvendig med færre unge pr veileder enn det som er tilfellet i dag. Mental Helse støtter regjeringens veivalg i dette arbeidet og mener det er svært viktig at regjeringen følger opp tiltaket over tid slik at flere unge kan komme ut i arbeidslivet. Mental Helse vet at igjennom meningsfylt arbeid forebygges psykiske helseplager.

Regjeringen ønsker å styrke IPS-tilbudet og bidra til at flere med psykiske lidelser og/eller rusproblemer kan delta i arbeidslivet. Regjeringen foreslår derfor en økning i bevilgningen til oppfølging i Arbeids- og velferdsetatens egen regi i 2023. Satsingen ses bl.a. i sammenheng med den planlagte opptrappingsplanen for psykisk helse, jf. Prop. 1 S (2022–2023) for Helse- og omsorgsdepartementet. Mental Helse ber om at departementet gjør lovnad om til handling ved å følge opp tiltaket i neste års statsbudsjett i tråd med den kommende opptrappingsplanen. Vi har store forventninger til et bedre tverrsektorielt samarbeid mellom departementene i fremtiden.

Med vennlig hilsen

Ole-Marius Minde Johnsen
Landsleder

Linda Berg-Heggelund
Generalsekretær

Side 2 av 2